

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه ها

سال انتشار: ۱۳۹۷

شماره تماس: ۰۲۱-۸۲۲۳۳۵۵۱

نمابر: ۰۲۱-۸۸۵۷۵۶۶۲

وب سایت: industry.msrt.ir

ایمیل: industry@msrt.ir

نشانی دبیرخانه: تهران، شهرک قدس، بلوار خوردین

خیابان هرمزان نبش خیابان پیروزان جنوبی

یکی از راه‌های ایجاد اشتغال برای فارغ التحصیلان، همین مسئله‌ی ارتباط صنعت و دانشگاه است. صنعت و دانشگاه باید ارتباط پیدا کنند؛ هم برای صنعت خوب است، هم برای دانشگاه؛ برای دانشگاه، هم برای مدیریت دانشگاه خوب است، هم برای دانشجو.

بیانات در دیدار رؤسای دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، مراکز رشد
و پارک‌های علم و فناوری ۱۳۹۴/۰۸/۲۰

دانشگاه‌ها باید بر روی مهارت‌آموزی دانشجویان متمرکز شوند، بایستی توجه ویژه‌ای به مهارت‌آموزی و اشتغال جوانان بویژه جوانان تحصیلکرده اعمال شود. اگر در کنار علم، مهارت وجود نداشته باشد، هیچ فایده‌ای ندارد، لذا چنانچه دانشگاه‌ها به صنعت و تولید متصل شوند، شاهد شرایط بهتری خواهیم بود.

نشست با روسای دانشگاه‌ها ۱۳۹۶/۰۱/۲۹

دولت به تنهایی نمی‌تواند از پس رفع مشکل بیکاری برآید
و بنابراین باید به سمت کارآفرینی و اشتغال از طریق بهره
گرفتن از دانش افراد و فارغ التحصیلان دانشگاهی برویم.

اولین اجلاس علمی، آموزشی و تشکیلاتی روسای مراکز استانی بسیج اساتید
و مسئولان کانون‌های بسیج استادان سراسر کشور- ۱۳۹۷/۰۲/۲۰

فهرست مطالب

پیشگفتار	صفحه ۷
ضرورت اجرای طرح	صفحه ۸
الزامات قانونی	صفحه ۹
اهداف طرح	صفحه ۱۰
تجارب دانشگاه های دنیا	صفحه ۱۱
وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی	صفحه ۱۴
اهم اقدامات	صفحه ۱۷
تجزیه و تحلیل اطلاعات	صفحه ۱۸
جمع بندی	صفحه ۳۱

پیش گفتار

ایجاد نظام اطلاع رسانی و آگاهی بخشی به ذی نفعان در رابطه با وضعیت اشتغال هر یک از رشته های دانشگاهی به منظور شفاف سازی و آگاهی بخشی و همچنین رصد آمار و اطلاعات در خصوص رشته های آموزشی می تواند در کاهش نرخ بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی موثر باشد. بدین منظور پیمایش اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی از سال ۱۳۹۷ در معاونت پژوهش و فناوری آغاز گردید و به منظور سهولت در ارسال و دریافت آمار و اطلاعات دانشگاه

ها، بستر مناسبی در سامانه میفا ایجاد گردیده است. بهره برداری از نتایج حاصله و تدوین برنامه های مورد نیاز هر دانشگاه برای بهبود شرایط اشتغال دانش آموختگان، استفاده موثر از شبکه دانش آموختگان جهت بهبود همکاری های دانشگاه با جامعه و صنعت و همچنین ایجاد فرصت های شغلی و کارورزی برای دانشجویان از اهداف این برنامه است. در این برنامه دانشگاه ها به طور مستقل از طریق برقراری ارتباط با فارغ التحصیل به پیمایش وضعیت اشتغال دانش آموختگان دانشگاه خود می پردازند که این امر موجب ارتباط بیشتر دانشگاه با جامعه دانش آموختگان خواهد بود. از سوی دیگر با هماهنگی های به عمل آمده با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، موسسه برنامه ریزی آموزش عالی با رصد اشتغال دانش آموختگان دانشگاه های کشور بر اساس اطلاعات ثبتی، وضعیت کلی اشتغال دانش آموختگان را به تفکیک دانشگاه، رشته و مقطع تحصیلی و ... ترسیم می نماید. بررسی اطلاعات از هر دو روش می تواند تصویر شفاف تری از وضعیت اشتغال دانش آموختگان هر دانشگاه ارائه نماید. در گزارش حاضر که با هدف ارائه بخشی از برنامه ها و اقدامات جاری و برنامه های آتی معاونت پژوهش و فناوری در راستای پیمایش اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی تهیه شده است، وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان در کشور مورد بررسی قرار گرفته است.

دکتر مسعود برومند
معاون پژوهش و فناوری

ضرورت اجرای طرح

نظام آموزش عالی کشور بطور روزافزون در معرض انتقادات و چالش های عدم تعادل بازار کار دانش آموختگان است. اگرچه در مورد بخش اعظم متغیرهای اثرگذار بر آن کنترل و دخالتی توسط وزارت عتف وجود ندارد لیکن ضرورت سنجش توانمندی ها و انطباق آموخته های آنان با نیاز های شغلی و حرفه ای حائز اهمیت جدی هستند. این مهم با انجام پیمایش های منظم از وضعیت شغلی دانش آموختگان عملی می شود. در اکثر دانشگاه های بزرگ جهان این پیمایش ها انجام و نتایج آن در تعیین سطح و رتبه و جایگاه دانشگاه تأثیر مستقیم دارد. پیمایش مسیر شغلی فارغ التحصیلان و پیگیری دائمی آنان، از سال های قبل احساس شده است ولی تاکنون تلاش های انجام شده در سطح دانشگاه ها، پراکنده بوده است. با اجرای پیمایش اشتغال فارغ التحصیلان در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، نظام آموزش عالی در یک تلاش همگانی برای پایه گذاری این امر مهم مشارکت خواهد داشت و نتایج آن می تواند به سؤالات مهمی از وضعیت اشتغال دانش آموختگان پاسخ دهد. همچنین اجرای این طرح، گام مؤثری در جهت ترسیم الگوی پیمایش مسیر شغلی و جمع آوری داده های آماری از وضعیت بیکاری و اشتغال دانش آموختگان آموزش عالی است. نهایتاً می توان انتظار داشت که با انجام این پیمایش، دانشگاه ها ساختار منسجم و فعالی برای ارتباط با فارغ التحصیلان خود شکل داده و بتوانند با شبکه فارغ التحصیلان که در صنایع و مراکز مختلف فعال هستند، همکاری های مفیدی آغاز نمایند. این ارتباطات می تواند بر توسعه کیفی فعالیت دانشگاه ها و همچنین هم راستا شدن و هم افزار شدن آنها با برنامه و فعالیت های ملی و استانی بسیار مفید باشد.

براساس مطالعات انجام شده، روشن شده است که چگونگی پاسخگویی مهارت های کسب شده ضمن تحصیلات دانشگاهی به مهارت های مورد نیاز بازار کار، عاملی تعیین کننده در میزان اشتغال دانش آموختگان دانشگاهی است. در واقع بازار کار برای رفع نیازهای مهارتی خود در مشاغل گوناگون، نیاز به وجود شاخص در افراد بکار گرفته شده در مشاغل دارد، که انتظار می رود این مهارت ها دست کم در مورد دانش آموختگان دانشگاهی طی تحصیلات دانشگاهی در آنان ایجاد شده باشد. بدین خاطر در بخش تقاضا برای اشتغال دانش آموختگان مجموعه ای از مهارت های نظری کاربردی و بینشی مورد نیاز است.

الزامات قانونی

عدم تناسب بین رشته های دانشگاهی با خواسته ها و نیاز های جامعه و عدم ایجاد مهارت های خاص در دانشجویان جهت پاسخگویی به تغییرات و نیازهای بازار کار از دلایل عمده افزایش نرخ بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی است. بر همین اساس، تاکید بر ساماندهی پیمایش مستمر اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی در اسناد بالادستی بیش از پیش بر اهمیت موضوع افزوده است. برخی از عناوین که در اسناد بالادستی مورد تاکید قرار گرفته است عبارتند از:

* سیاست های کلی اشتغال ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری (آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آینده) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آن ها)

* سند چشم انداز ۱۴۰۴، بند ۷۶ برنامه ششم توسعه (افزایش سهم آموزش های مهارتی در نظام آموزشی کشور

* برنامه اشتغال فراگیر مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی (اقدام به منظور متناسب سازی تحصیل و اشتغال، توسعه دوره های کارآموزی و کارورزی در دوره های آموزش عالی، نظارت بر دوره های آموزشی کاربردی برگزار شده در محیط های دانشگاهی با رویکرد افزایش اشتغال پذیری، رتبه بندی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی بر مبنای میزان اشتغال پذیری فارغ التحصیلان و ...)

اهداف طرح

آمارهای موجود در خصوص اشتغال فارغ التحصیلان و تعداد دانشجویان کشور بیانگر پایین بودن نرخ اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی می باشد. لذا ایجاد نظام اطلاع رسانی مناسب به ذی نفعان در خصوص وضعیت اشتغال در هریک از رشته های دانشگاهی می تواند به تاثیر موثری در برنامه ریزی های آموزشی و اشتغال فارغ التحصیلان داشته باشد. برخی از اهداف پیمایش اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی به شرح ذیل می باشد:

- ◀ فرهنگ سازی رصد وضعیت دانش آموختگان در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی؛
- ◀ ایجاد نظام مناسب اطلاع رسانی به ذی نفعان در رابطه با وضعیت اشتغال هر یک از رشته های دانشگاهی به منظور آگاهی بخشی به متقاضیان آموزش عالی؛
- ◀ تهیه آمار و اطلاعات در خصوص رشته های آموزشی مازاد و مورد نیاز بازار کار و ارائه اطلاعات نتایج به مراجع ذیربط؛
- ◀ رصد مستمر ظرفیت های محیطی و شرایط بازار کار محلی منطقه ای؛
- ◀ بررسی ابعاد اقتصادی و اشتغالی رشته های دانشگاهی در تعامل با دیگر گروه ها و کمیته های تخصصی وزارت عتف؛
- ◀ ترسیم وضعیت کلی اشتغال و بیکاری فارغ التحصیلان آموزش عالی در رشته ها و مقاطع زمانی مختلف.
- ◀ ایجاد ارتباط منسجم بین دانشگاه ها و جامعه فارغ التحصیلان در جهت هم افزایی فعالیت های دانشگاه ها با جامعه
- ◀ شناسایی شکاف دانشی و مهارتی دانش آموختگان در بازار کار؛

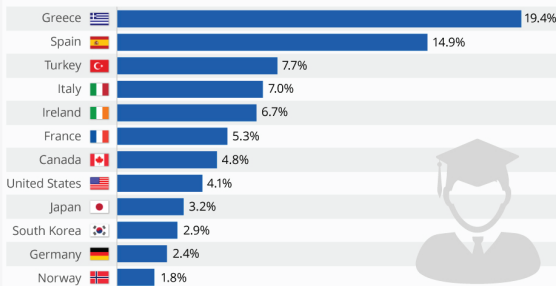
تجارب دانشگاه های دنیا

تجربه سایر کشورهای جهان در حوزه اشتغال پذیری فارغ التحصیلان دانشگاه ها می تواند در سیاست گذاری این حوزه در سطح ملی و همچنین توسعه برنامه های مرتبط توسط دانشگاه ها موثر واقع شود. بدین منظور تجارب برخی از کشورها در این حوزه به اختصار معرفی می شود.

The Countries With The Most Unemployed Graduates

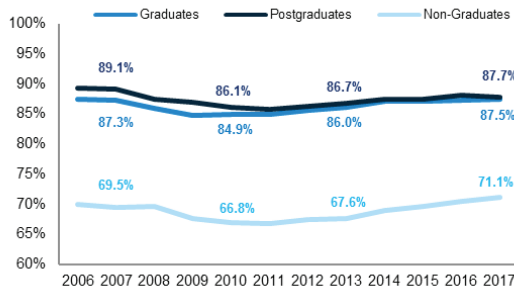
% of graduates unemployed in selected OECD countries in 2013

نمودار رو به رو نرخ بیکاری فارغ التحصیلان در کشورهای دنیا را نشان می دهد همان طور که ملاحظه می کنید کشور یونان با ۱۹/۴ و کشور اسپانیا ۱۴/۹ بیشترین نرخ بیکاری و کمترین نرخ بیکاری مربوط به کشورهای آلمان و نروژ است.

علاوه بر این نرخ اشتغال بی سوادان و فارغ التحصیلان لیسانس و تحصیلات تکمیلی در کشور انگلستان بین سال های ۲۰۰۶ و ۲۰۱۷ در شکل زیر نشان داده شده است. در این جامعه آماری نرخ اشتغال افراد بین ۱۶ سال تا ۶۴ مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج نشان می دهد آهنگ اشتغال فارغ التحصیلان و بی سوادان تقریباً ثابت بوده و به ترتیب حدوداً برابر ۸۷ درصد و ۷۱ درصد می باشد.

Annual Employment Rates: Working Age Population (16-64 year olds)

Times Higher Education Global University Employability Ranking 2016

Number	Institution Name	Country
1	 California Institute of Technology	 United States
2	 Massachusetts Institute of Technology	 United States
3	 Harvard University	 United States
4	 University Of Cambridge	 United Kingdom
5	 Stanford University	 United States
6	 Yale University	 United States
7	 University of Oxford	 United Kingdom
8	 Technical University of Munich	 Germany
9	 Princeton University	 United States
10	 University of Tokyo	 Japan

در جدول مقابل ۱۰ دانشگاه برتر دنیا در ایجاد فرصت های شغلی برای دوره های آموزش عالی در سال ۲۰۱۶ لیست شده اند که دانشگاه کالج، ماساچوست و هاروارد در ایالات متحده آمریکا مقام های اول تا سوم را دارند.

از طرفی در رتبه بندی QS، ۱۰ دانشگاه برتر در ایجاد فرصت های شغلی برای فارغ التحصیلان سال ۲۰۱۷ معرفی شده اند. که دانشگاه استنفورد و ماساچوست در ایالات متحده آمریکا در صدر جدول قرار گرفته اند

2017 Rank	Institution	Country
1	Stanford University	United States
2	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	United States
3	Tsinghua University	China
4	The University of Sydney	Australia
5	University of Cambridge	United Kingdom
6	Ecole Polytechnique	France
7	Columbia University	United States
8	University of Oxford	United Kingdom
9	University of California, Berkeley (UCB)	United States
10	Princeton University	United States

براساس پژوهش های انجام شده در کشورهای کره، تایوان، سنگاپور و مالزی و کشورهای اروپایی و آمریکایی رشد صنعتی در کشور خود را مرهون برقراری ارتباط تنگاتنگ بین موسسات آموزش عالی و مراکز اشتغال و بازار می دانند. برای مثال در آمریکا به گسترش آموزش های حرفه ای در زمینه های مختلف نظام دانشگاهی، تاکید زیادی صورت گرفته است و این کشور تلاش کرده با تجهیز دانشجویان به مهارت های فنی و حرفه ای، زمینه ای خلاقیت، ابتکار و نوآوری را در آنان به وجود آورد. امریکا با تشکیل مرکزی در این زمینه، هدف تعیین کننده ای در جهت پاسخگویی آموزش عالی به تقاضای بازار کار به اجرا در آورده است. در واقع ده ها انجمن و موسسه امریکا با هدف برقراری ارتباط بین جنبه های نظری و عملی دانش و هماهنگ ساختن دانشگاه و مراکز اشتغال و بالابردن توانمندی های شغلی دانشجویان و برآوردن نیازهای جامعه در حال فعالیت هستند.

با توجه به تحولاتی که در بازار جهانی به وقوع پیوست است و به ویژه آن چه از نظام آموزشی در قرن جدید انتظار می رود، باور عمومی این است که امروزه دانشگاه ها باید تلاش های خود را در زمینه قابلیت جذب دانش آموختگان به بازار کار افزایش دهند. و گونه هایی از برنامه های آموزشی را مبنای کار قرار دهند که شایستگی منابع انسانی مورد نظر جامعه، بازار کار را به اثبات رساند.

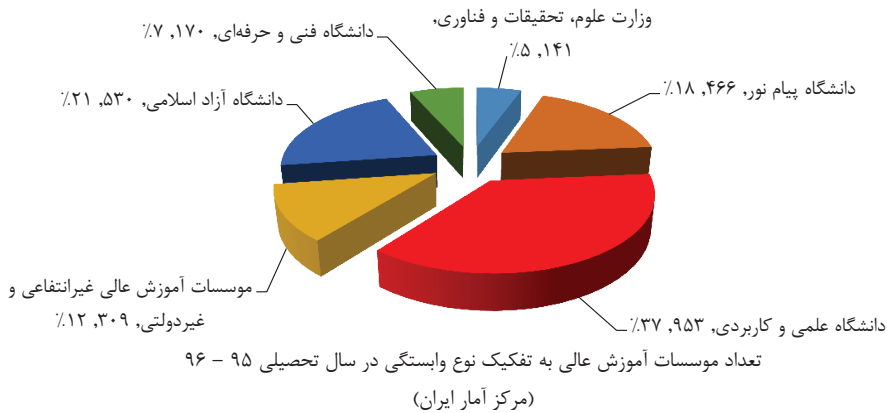
بنا به تازه ترین اعلام مؤسسه اسپانیایی CISC که از بزرگترین بدنه تحقیقات عمومی اسپانیا و از زیرمجموعه های آموزش و پرورش این کشور به شمار می آید، تعداد دانشگاه ها در اغلب کشورهای پیشرفته جهان زیر ۵۰۰ دانشگاه است به طوری که آلمان ۴۱۲، انگلیس ۲۹۱، کانادا ۳۲۹، ایتالیا ۲۳۶ و هلند ۴۲۳ دانشگاه دارند و برخی کشورهای اروپایی نظیر نروژ، سوئد، دانمارک، فنلاند و ... زیر ۱۰۰ دانشگاه تأسیس کرده اند. این آمار درباره کشورهای پیشرفته آسیایی مانند سنگاپور و کره جنوبی نیز تکرار می شود و تنها ژاپن است که کمی پا را فراتر از این قاعده گذاشته و ۹۸۷ دانشگاه دارد. شمار دانشگاه ها در استرالیا و نیوزیلند نیز مانند سایر کشورهای توسعه یافته جهان رقمی زیر ۵۰۰ است و چین تنها ۲ هزار و ۳۱۰ و هند ۴ هزار و ۴ دانشگاه دایر کرده است.

آمریکا با حدود ۳۲۳ میلیون نفر جمعیت، ۳ هزار و ۲۸۰ دانشگاه دارد. از این میان ۵۹ دانشگاه ایالات متحده جزو ۱۰۰ دانشگاه برتر جهان هستند و در واقع حدود ۶۰ درصد برترین دانشگاه های جهان آمریکایی هستند. چین با یک میلیارد و ۳۹۷ میلیون نفر جمعیت تنها ۲ هزار و ۳۱۰ دانشگاه دارد و هند با جمعیت یک میلیارد و ۲۷۴ میلیون نفری ۴ هزار و ۴ دانشگاه دایر کرده است.

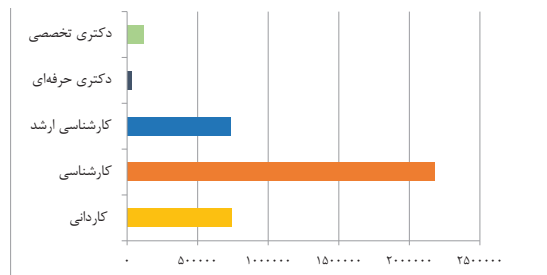

وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی

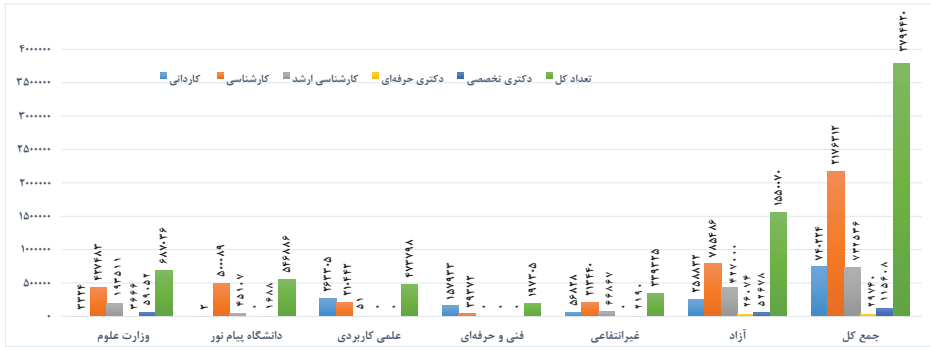
با نگاه به برخی از آمار های موجود در خصوص اشتغال دانش آموختگان و بررسی تعداد دانشجویان کشور مشخص می گردد که وضعیت اشتغال دانش آموختگان دانشگاهی، مناسب نمی باشد. بهبود کیفیت نیروی کار دانش آموخته از وظایف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد ولی بهبود فضای کسب و کار، کاهش تصدی گری دولت و نهادها، استفاده بهینه از بازار کار و نیازهای کشور، مدیریت همکاری های بین المللی و غیره، متولیان دیگری دارد که در اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی بسیار حائز اهمیت می باشند و می بایست در آن حوزه ها نیز اقدامات موثر و جدی نیز صورت گیرد.

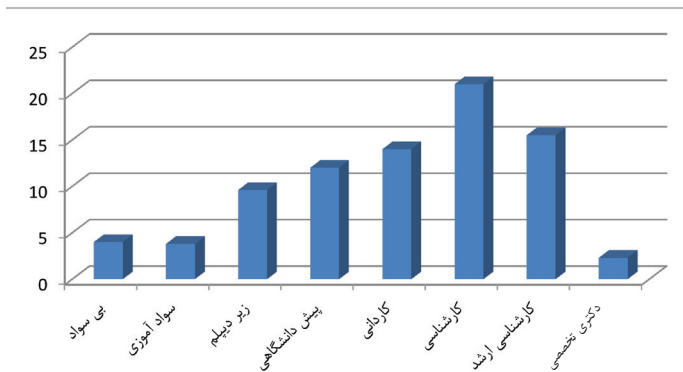
بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران، تعداد ۳ میلیون و ۷۹۴ هزار و ۴۲۰ دانشجو در دانشگاه‌های کشور مشغول تحصیل هستند که از این تعداد یک میلیون و ۷۲۳ هزار و ۲۶۹ نفر زن و ۲ میلیون و ۷۱ هزار و ۱۵۱ دانشجو مرد هستند که به تفکیک دوره تحصیلی و مراکز آموزشی تفکیک شده اند.

تعداد دانشجویان به تفکیک دوره تحصیلی در سال تحصیلی ۹۵-۹۶
(مرکز آمار ایران)

تعداد دانشجویان به تفکیک نوع وابستگی، نوع تحصیل، نوع دوره تحصیلی در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ (مرکز آمار ایران)

درصد بیکاری به تفکیک مدرک تحصیلی
نتایج آمارگیری نیروی کار تا سال ۹۵ (مرکز آمار ایران)

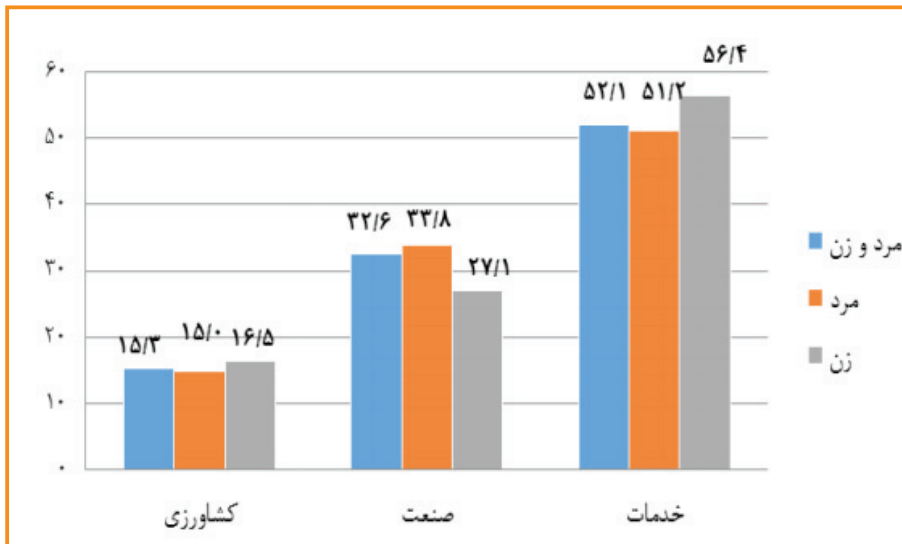
وضع فعالیت جمعیت فارغ التحصیل یا در حال تحصیل دوره های عالی در سال ۱۳۹۶

- * از حدود ۱۲/۵ میلیون نفر جمعیت فارغ التحصیل یا در حال تحصیل دوره های عالی حدود ۷/۱ میلیون نفر (۵۶/۹ درصد) فعال اقتصادی می باشند که از این تعداد ۵/۷ میلیون نفر (۸۰/۶ درصد) شاغل و ۱/۴ میلیون نفر (۱۹/۴ درصد) بیکار هستند. همچنین ۵/۴ میلیون نفر (۴۳/۱ درصد) غیرفعال اقتصادی می باشند.
- * در سال ۱۳۹۶ در مقایسه با سال ۱۳۹۵، بیش از ۴۲۴ هزار نفر به جمعیت فعال این گروه اضافه شده است. همچنین حدود ۳۸۵ هزار نفر به جامعه شاغلان و بیش از ۳۹ هزار نفر به جامعه بیکاران افزوده شده است.
- * نرخ بیکاری در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال قبل به میزان ۶,۰ درصد، کاهش داشته است.

جمعیت فارغ التحصیل یا در حال تحصیل دوره های عالی به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی طی سال های ۹۶ - ۱۳۹۰ (مرکز آمار ایران)

نرخ بیکاری	غیرفعال	فعال			جمع	سال
		بیکار	شاغل	جمع		
۱۹.۴	۵۳۶۸۰۵۸	۹۰۱۶۱۹	۳۷۴۱۹۹۹	۴۶۴۳۶۱۸	۱۰۰۱۱۶۷۶	۹۰
۲۰.۹	۵۳۱۱۴۴۵	۱۰۴۲۹۷۰	۳۹۵۹۱۷۵	۵۰۰۲۱۴۵	۱۰۳۱۳۵۹۰	۹۱
۱۸.۹	۵۷۳۵۰۱۸	۱۰۲۸۲۴۳	۴۴۰۰۸۲۲	۵۴۲۹۰۷۱	۱۱۱۶۴۰۸۹	۹۲
۱۸.۵	۵۸۱۳۳۲۲	۱۰۳۴۱۳۹	۴۵۴۴۷۷۵	۵۵۷۸۹۰۵	۱۱۳۹۲۲۲۷	۹۳
۱۸.۵	۵۶۹۷۷۳۵	۱۱۳۳۳۳۴	۵۰۰۷۹۶۱	۶۱۴۱۳۸۵	۱۱۸۳۹۰۲۱	۹۴
۲۰.۰	۵۴۵۱۸۳۰	۱۳۴۰۱۷۱	۵۳۴۶۹۷۸	۶۶۸۷۱۵۰	۱۲۱۳۸۹۸۰	۹۵
۱۹.۴	۵۳۸۹۳۰۸	۱۳۷۸۹۹۰	۵۷۳۲۲۷۳	۷۱۱۱۲۶۳	۱۲۵۰۰۵۷۱	۹۶

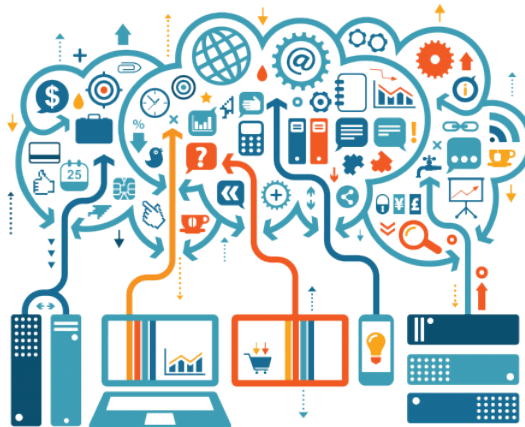
نمودار پایین سهم اشتغال در بخش های عمده فعالیت های اقتصادی به تفکیک جنسیت نشان می دهد. بیشترین جذب فارغ التحصیلان در بخش خدمات شامل، سازمان ها، دستگاه ها، ادارات دولتی، خصوصی و آموزش و پرورش، دانشگاه و... است، ظرفیت بخش خدمات محدود است و بخشی از فارغ التحصیلان جذب می گردند و بخش عمده ای از فارغ التحصیلان به دلیل عدم آموزش های مهارتی و عدم نیازهای خدماتی، بیکار می مانند. عدم هماهنگی بین فرصت های شغلی موجود در بخش های مختلف اقتصاد و به عبارتی کمبود تقاضا، بروز پدیده بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی را فراهم ساخته است.

سهم اشتغال در بخش های عمده فعالیت های اقتصادی (مرکز آمار ایران)

اهم اقدامات

- ◆ تهیه طرح اولیه رصد اشتغال و ارسال آن به دانشگاهها جهت تکمیل فرم های مرتبط
- ◆ برگزاری جلسه با معاونین پژوهش و فناوری دانشگاه های تهران و صاحب نظران جهت برنامه ریزی طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان
- ◆ آسیب شناسی وضعیت طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان و ارائه پیشنهادات به منظور اجرای بهتر طرح
- ◆ برگزاری جلسات با موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی جهت بررسی برنامه ها، موانع و هماهنگی های لازم به منظور استخراج آمار کل کشور از سامانه های ملی مانند بیمه تامین اجتماعی، سازمان، صندوق بازنشستگی، کارمندی و ...
- ◆ تدوین و ابلاغ دستور العمل ساختار گزارش دوره ای به وزارت عتف در راستای رصد اشتغال فارغ التحصیلان
- ◆ راه اندازی سامانه طرح رصد اشتغال در سامانه میفا وزارت عتف و معرفی این سامانه به تمامی دانشگاه ها
- ◆ دریافت آمار و اطلاعات اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی از سامانه میفا و ثبتی
- ◆ تجزیه و تحلیل آمار دریافتی دانشگاه ها و آمار ثبتی از سامانه های ملی

تجزیه و تحلیل اطلاعات

- ✓ به منظور پیمایش اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی، وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان سال های ۹۲-۹۳
- ✓ به دو روش مورد ذیل ارزیابی و نتایج حاصل مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است.
- ✓ تجزیه و تحلیل اطلاعات ارسالی از دانشگاه ها
- ✓ تجزیه و تحلیل بر اساس اطلاعات ثبتی

در روش اول دانشگاه ها براساس فرم های ارسالی از معاونت پژوهش و فناوری نسبت به قراری ارتباط با فارغ التحصیلان سال های ۹۲-۹۳ اقدام نموده و با تکمیل فرم ها و ارسال آن به وزارت عتف و به روز رسانی آن در سامانه میفا وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان خود را اعلام نموده اند. در روش دوم براساس کد ملی دانشجویان و بررسی اطلاعات ثبت شده در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است.

براساس گزارش های دریافتی از دانشگاه های کشور و اطلاعات ثبتی، وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و برخی از نتایج به صورت ذیل ارائه شده است.

آمار و اطلاعات اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه های کشور در روش اول به دو طریق صورت پذیرفت:

- ✱ دریافت اطلاعات از طریق گزارش
- ✱ دریافت اطلاعات از طریق سامانه

✱ دریافت اطلاعات از طریق ارسال گزارش:

جهت مستندسازی طرح رصد اشتغال در دانشگاه ها، ابتدا مکاتباتی جهت دریافت اطلاعات اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی، صورت گرفت. فرم زیر برای دریافت اطلاعات دانشگاه ها ارائه شده است.

وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه

نام دانشگاه:	تاریخ تکمیل:
کارشناس تکمیل کننده فرم:	شماره تلفن:
ایمیل:	

۱- وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دوره های کارشناسی:

ردیف	عنوان رشته تحصیلی	درصد اشتغال فارغ التحصیلان	تعداد کل نمونه جامعه آماری	تعداد کل فارغ التحصیلان
۱				
۲				
.				

۲- وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دوره های کارشناسی ارشد:

ردیف	عنوان رشته تحصیلی	درصد اشتغال فارغ التحصیلان	تعداد کل نمونه جامعه آماری	تعداد کل فارغ التحصیلان
۱				
۲				
.				

۳- وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دوره های دکتری:

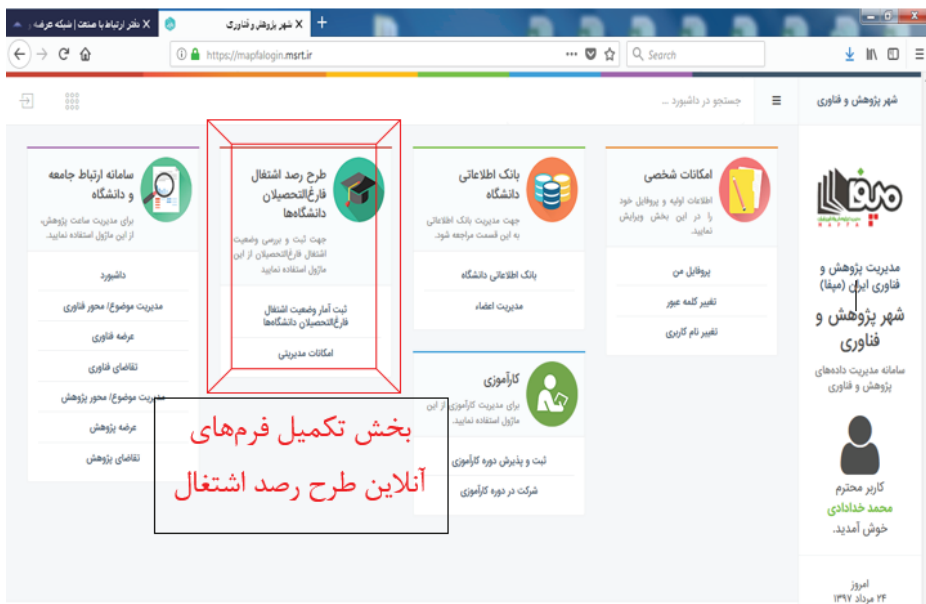
ردیف	عنوان رشته تحصیلی	درصد اشتغال فارغ التحصیلان	تعداد کل نمونه جامعه آماری	تعداد کل فارغ التحصیلان
۱				
۲				
.				

* دریافت اطلاعات از طریق سامانه میفا:

سامانه طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه ها جهت مدیریت و دسترسی آسان به داده ها، تجزیه و تحلیل آمار، آنلاین بودن آن و نتیجه گیری در رشته های مختلف و مقاطع متفاوت در سامانه میفا معاونت پژوهش و فناوری وزارت عتف ایجاد گردید و طی نامه ای مورخ ۹۷/۵/۱ جهت تکمیل فرم های آنلاین رصد اشتغال به تمامی دانشگاه ها اعلام شد. و از این تاریخ به بعد تمامی گزارشات پیمایش رصد اشتغال دانشگاه ها از طریق سامانه میفا صورت می پذیرد.

تکمیل فرم های آنلاین طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی به نشانی:

<https://mapfalogin.msrt.ir>

The screenshot shows the Mapfa login interface. The URL in the browser is <https://mapfalogin.msrt.ir>. The main navigation menu includes: سامانه ارتباط جامعه و دانشگاه (Community and University Connection System), سامانه مدیریت ارتباطات پژوهشی (Research Relationship Management System), سامانه مدیریت امور فناوری (Technology Management System), سامانه مدیریت تقاضای پژوهش (Research Request Management System), سامانه مدیریت امور پژوهش (Research Management System), سامانه مدیریت تقاضای پژوهش (Research Request Management System), سامانه مدیریت امور پژوهش (Research Management System), سامانه مدیریت تقاضای پژوهش (Research Request Management System). The central area features a red-bordered box around the 'طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهها' (University Graduate Employment Monitoring Program) link, which includes the text: 'جهت ثبت و بررسی وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان از این ماژول استفاده نمایید.' (Use this module to register and check the employment status of graduates). Below this box, a text box contains the text: 'بخش تکمیل فرم های آنلاین طرح رصد اشتغال' (Online form completion section for the employment monitoring program). Other menu items include: بانک اطلاعاتی دانشگاه (University Information Bank), بانک اطلاعاتی دانشگاه (University Information Bank), امکانات شخصی (Personal Features), کارآموزی (Internship), and کاربر محترم محمد خداندادی خوش آمدید. (Welcome, Mr. Mohammad Khodandadi).

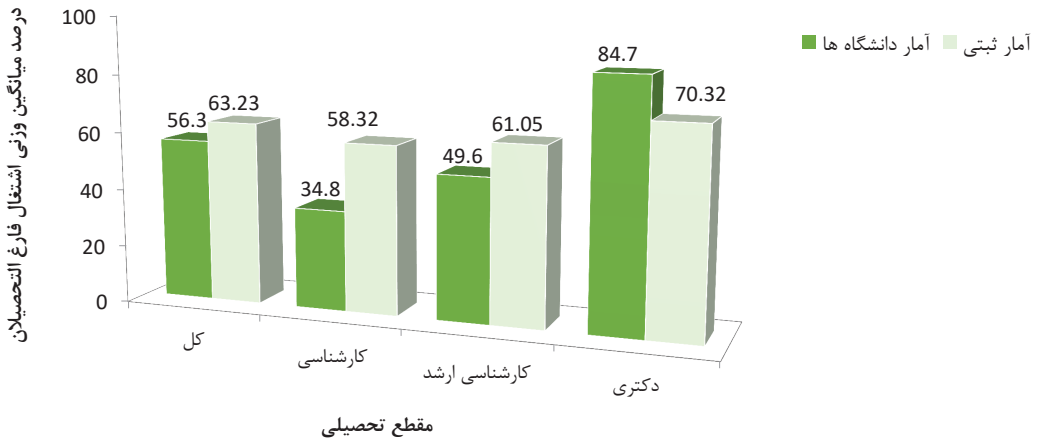
اطلاعات آماری طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه ها، با توجه به محدودیت زمانی مشخص شده، از تعداد ۸۷ دانشگاه دریافت گردید. اسامی ۸۷ دانشگاه در جدول صفحه بعد آورده شود:

اسامی دانشگاه‌هایی که در طرح رصد اشتغال شرکت کرده‌اند

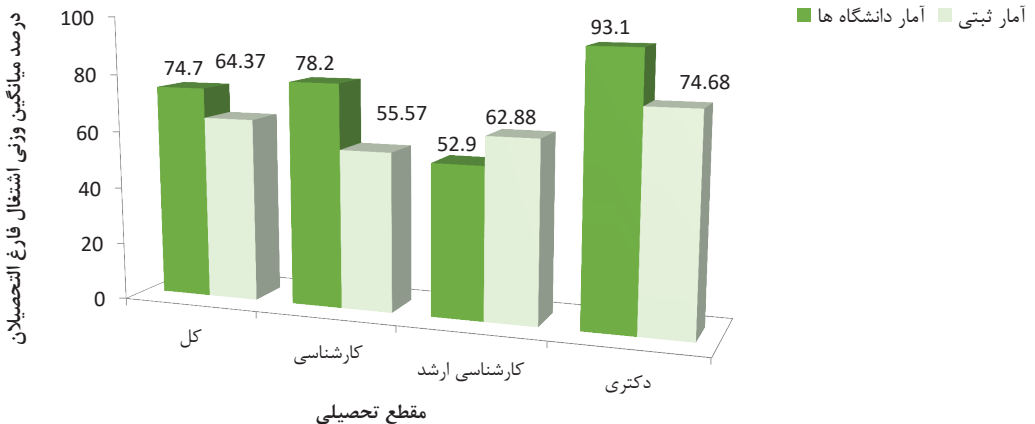
۱	اردکان	۲	صنعتی قم
۳	ارومیه	۴	صنعتی قوچان
۵	اصفهان	۶	صنعتی کرمانشاه
۷	امیرالمومنین	۸	صنعتی نوشیروانی بابل
۹	ایلام	۱۰	صنعتی همدان
۱۱	بجنورد	۱۲	علامه طباطبایی
۱۳	بزرگمهر قائنات	۱۴	علم و صنعت ایران
۱۵	بناب	۱۶	علم و هنر یزد
۱۷	بوعلی سینا همدان	۱۸	علمی-کاربردی
۱۹	بین‌المللی امام رضا(ع)	۲۰	علوم قضایی و خدمات اداری
۲۱	پیام نور مرکزی	۲۲	علوم و فنون دریایی خرمشهر
۲۳	تحصیلات تکمیلی و فناوری پیشرفته کرمان	۲۴	علوم و فنون مازندران
۲۵	تربت حیدریه	۲۶	فردوسی مشهد
۲۷	تربیت مدرس	۲۸	فرزانگان سمنان
۲۹	تفرش	۳۰	فسا
۳۱	چهرم	۳۲	فناوری نوین آمل
۳۳	جیرفت	۳۴	فنی و حرفه‌ای
۳۵	حضرت معصومه(س)	۳۶	کاشان
۳۷	خلیج فارس	۳۸	کردستان
۳۹	خوارزمی	۴۰	کوثر
۴۱	دامغان	۴۲	گلستان
۴۳	رازی کرمانشاه	۴۴	گنبد کاووس
۴۵	زابل	۴۶	گیلان
۴۷	زنجان	۴۸	لرستان
۴۹	الزهرا	۵۰	محقق اردبیلی
۵۱	سمنان	۵۲	میبد
۵۳	سیدجمال‌الدین اسدآبادی	۵۴	نوین سبزوار
۵۵	شمال	۵۶	نیشابور
۵۷	شهداء هویزه	۵۸	هرمزگان
۵۹	شهرکرد	۶۰	ولی عصر رفسنجان
۶۱	شهید باهنر کرمان	۶۲	یاسوج
۶۳	شهید بهشتی	۶۴	یزد
۶۵	شهید چمران اهواز	۶۶	دانشگاه غیر انتفاعی خیام مشهد
۶۷	شهید مدنی آذربایجان	۶۸	دانشگاه گرمسار
۶۹	شیراز	۷۰	دانشگاه بیرجند
۷۱	صنعتی اراک	۷۲	دانشگاه صنعتی ارومیه
۷۳	صنعتی بیرجند	۷۴	حکیم سبزوار
۷۵	صنعتی خاتم‌انبیاء بهبهان	۷۶	صنعتی خواجه نصیر
۷۷	صنعتی سهند	۷۸	اراک
۷۹	صنعتی شاهرود	۸۰	دریانوردی و علم دریایی چابهار
۸۱	صنعتی شریف	۸۲	علوم و معارف قرآن کریم
۸۳	صنعتی شیراز	۸۴	سیستان و بلوچستان
۸۵	مراغه	۸۶	صنعتی سیرجان
۸۷	علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری		

همزمان با دریافت اطلاعات مورد نیاز از وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی، وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان در سامانه های ثبت شده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مورد بررسی و نتایج حاصل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در ادامه به صورت نمونه برخی نتایج آورده شده است.

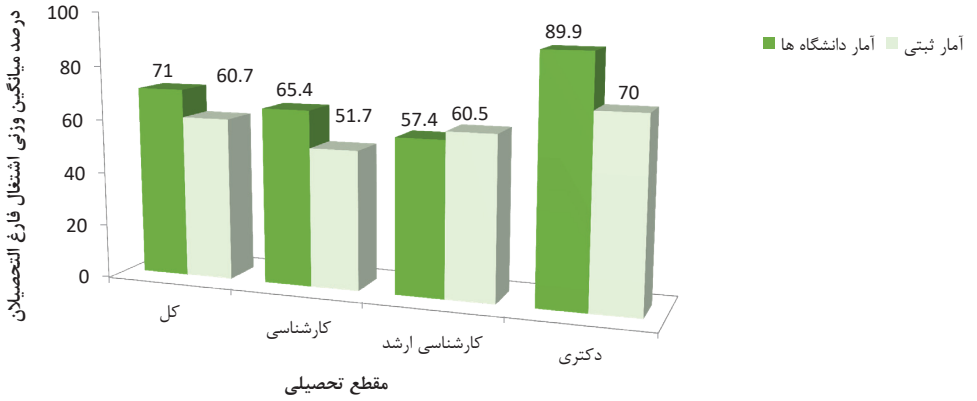
دانشگاه علامه طباطبائی

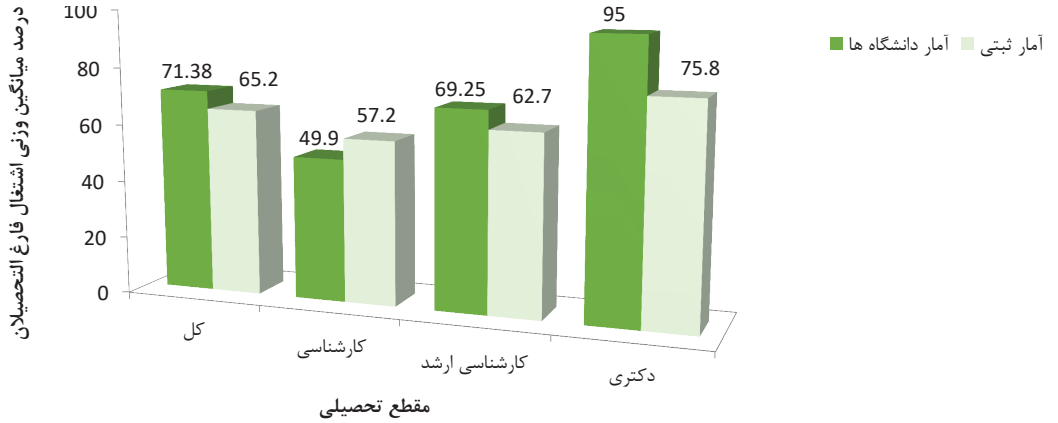
دانشگاه علم و صنعت ایران

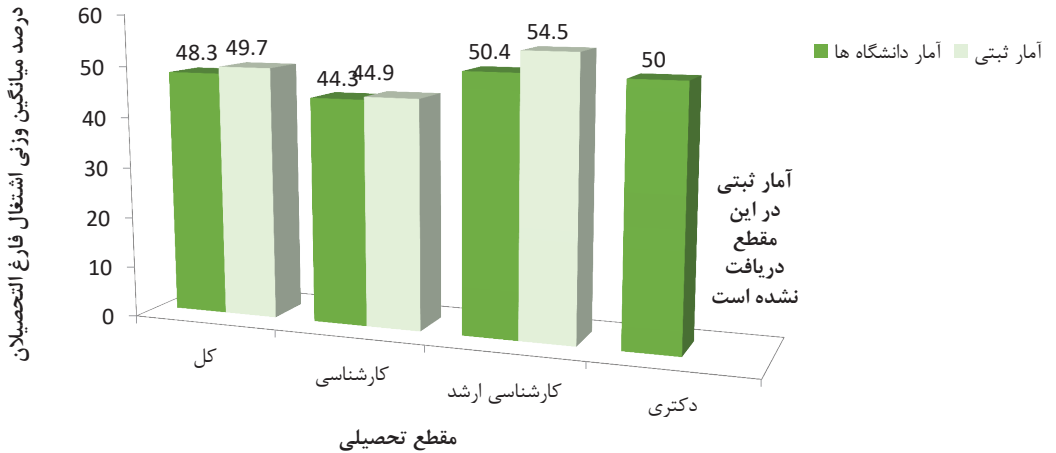
دانشگاه کاشان

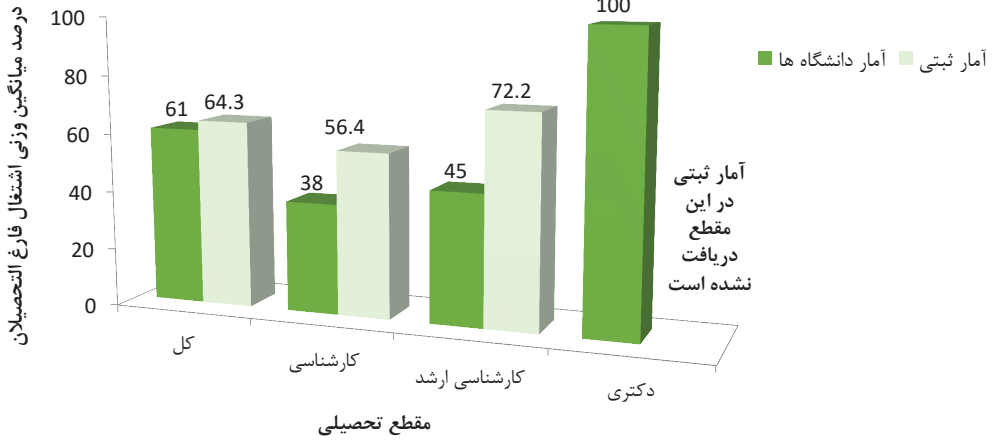
دانشگاه سمنان

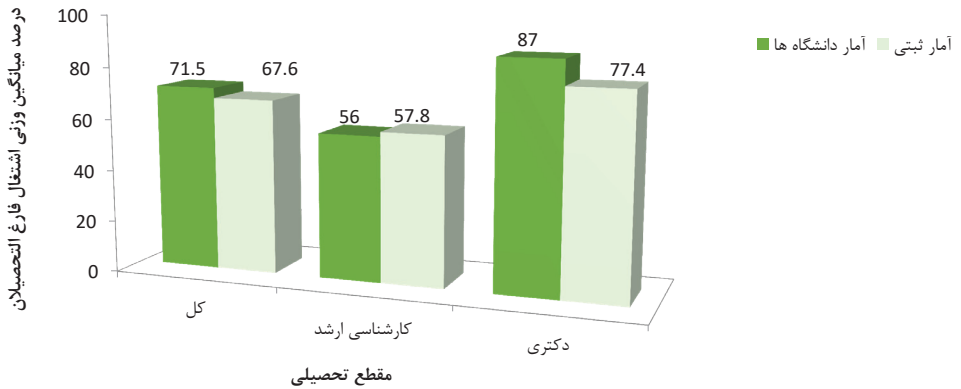
دانشگاه زابل

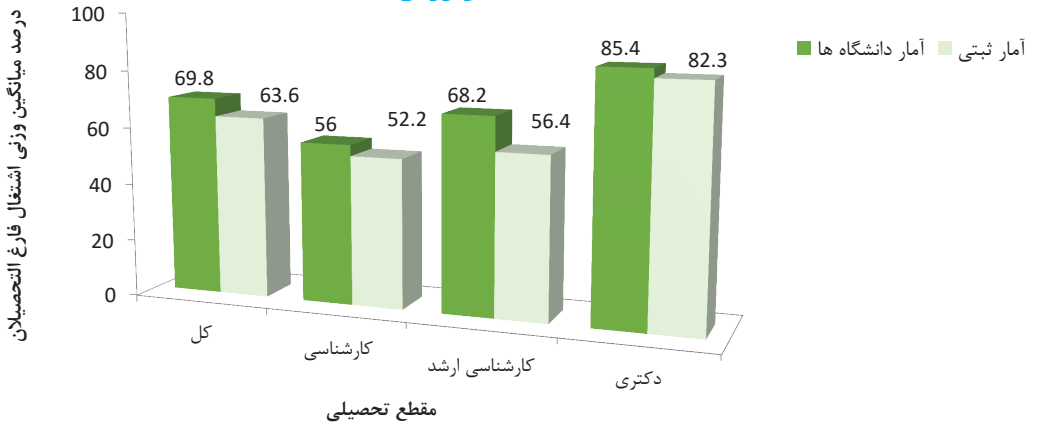
دانشگاه میبد

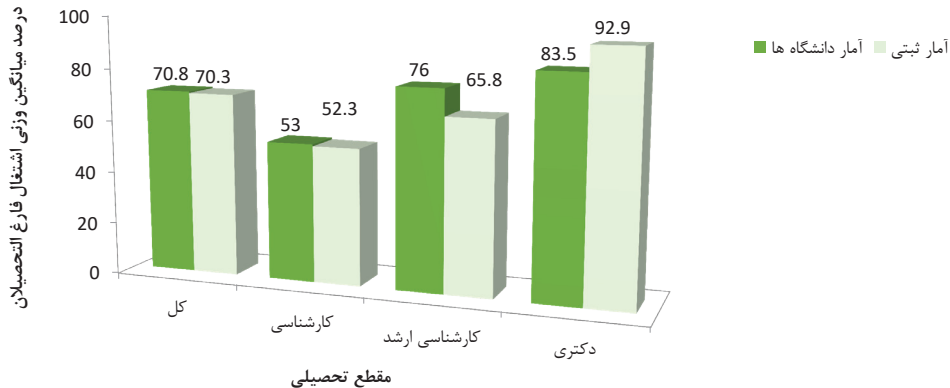
دانشگاه تربیت مدرس

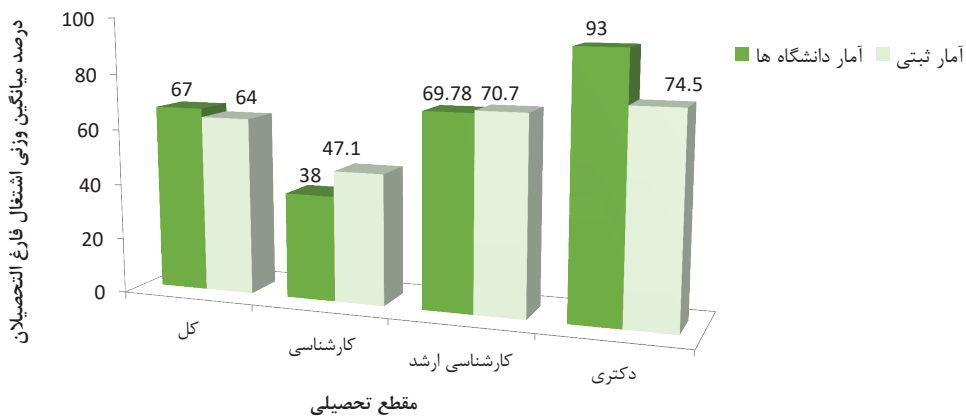
دانشگاه خوارزمی

دانشگاه شهید چمران اهواز

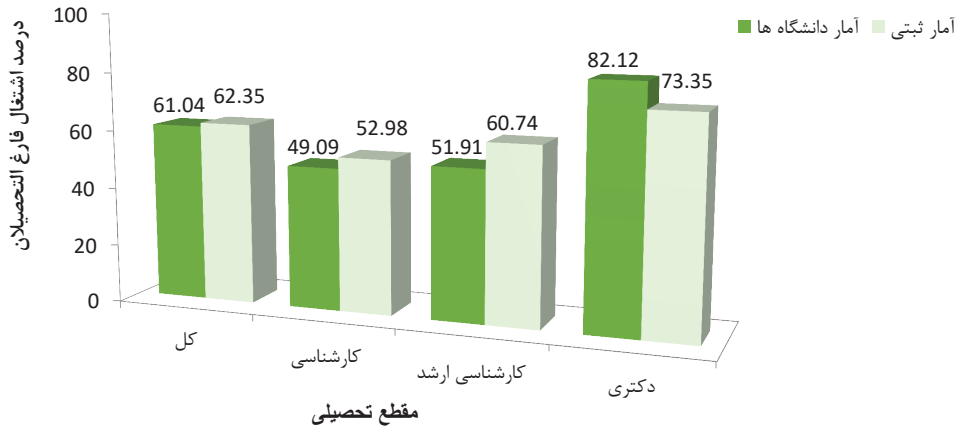
دانشگاه بوعلی سینا همدان

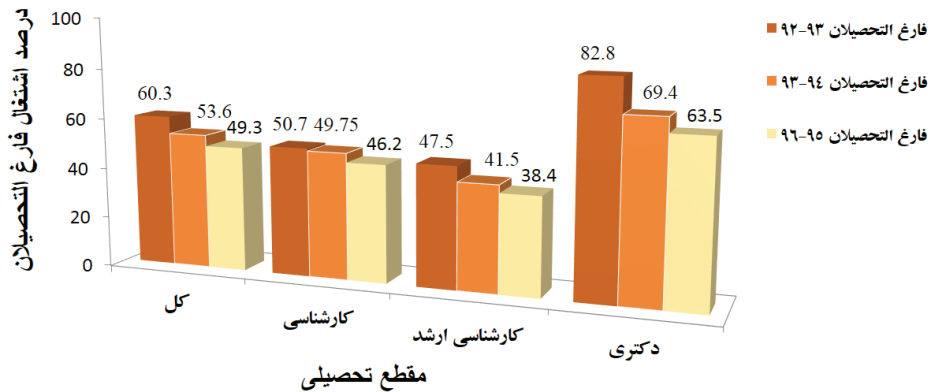
در نمودارهای فوق، آمار دریافتی از هر دانشگاه و ثبت شده توسط سازمان تامین اجتماعی به صورت جداگانه برای هر مقطع تحصیلی ارائه گردیده است. همانطور که مشاهده می‌شود به طور کلی با افزایش سطح تحصیلات درصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی افزایش می‌یابد. طبیعتاً هر یک از نمودارها نیاز به تجزیه تحلیل دقیق تری دارند مثلاً آمار ثبتی برای دانشگاه زابل در مقطع دکتری وجود ندارد و برای دانشگاه تربیت مدرس برای مقطع کارشناسی به علت عدم پذیرش دانشجو هیچ گونه داده‌ای در دسترس نمی‌باشد.

میانگین شاغلین ۱۰ دانشگاه کشور

۱- علامه طباطبائی ۲- علم و صنعت ۳- کاشان ۴- زابل ۵- میبد ۶- سمنان ۷- شهید چمران
اهواز ۸- خوارزمی ۹- بوعلی سینا همدان ۱۰- تربیت مدرس

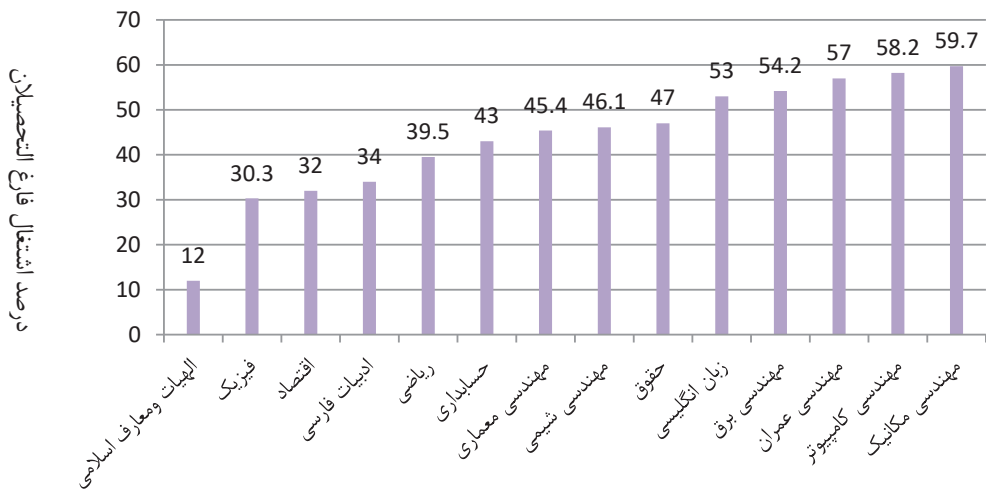
دانشگاه شهرکرد (مقایسه چند سال مختلف)

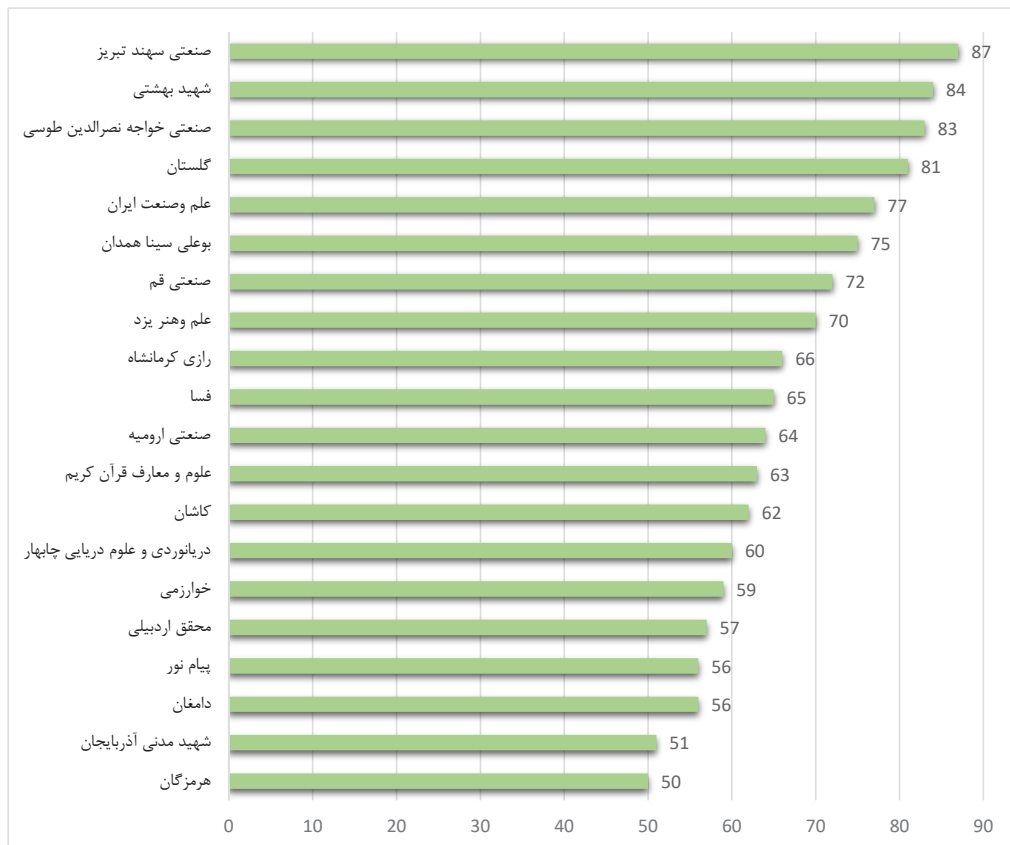
با مقایسه آمار درصد اشتغال برای چند سال متوالی برای دانشگاه شهرکرد مشاهده گردید که درصد اشتغال فارغ التحصیلان برای تمامی مقاطع تحصیلی با گذشت زمان کاهش یافته است که این مقدار کاهش برای مقطع دکتری بیش تر می باشد. یکی از دلایل آن، زمان لازم برای یافتن شغل مناسب است بطوری که افرادی که در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ فارغ التحصیل شده اند هنوز در فرآیند یافتن شغل مناسب با تحصیلات خود می باشند و لذا زمانی مورد نیاز است تا این فارغ التحصیلان نیز به شغل مناسب خود دست یابند.

میانگین شاغلین برخی رشته‌های در ۱۸ دانشگاه کشور

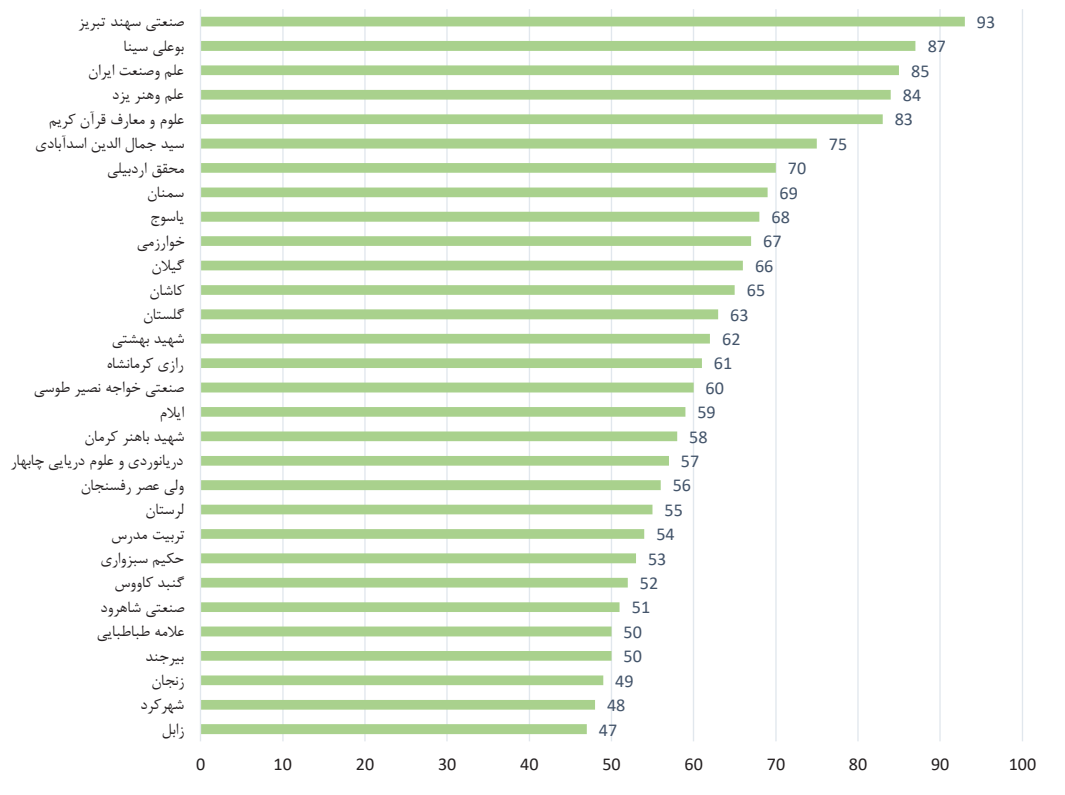
با توجه به آمار دریافتی از دانشگاه‌ها، میانگین درصد اشتغال فارغ التحصیلان ۹۳-۹۲ در برخی از رشته‌ها در ۱۸ دانشگاه کشور مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. در این تحلیل پراکندگی دانشگاه‌های کشور و رشته‌های متنوع در نظر گرفته شد. رشته‌های مکانیک، کامپیوتر، عمران، برق و زبان انگلیسی جزء رشته‌های با میانگین درصد اشتغال بین ۵۰ درصد تا ۶۰ درصد و رشته‌های علوم پایه مانند ریاضی، فیزیک، ادبیات فارسی بین ۱۰ درصد تا ۴۰ درصد در آمار می‌باشد

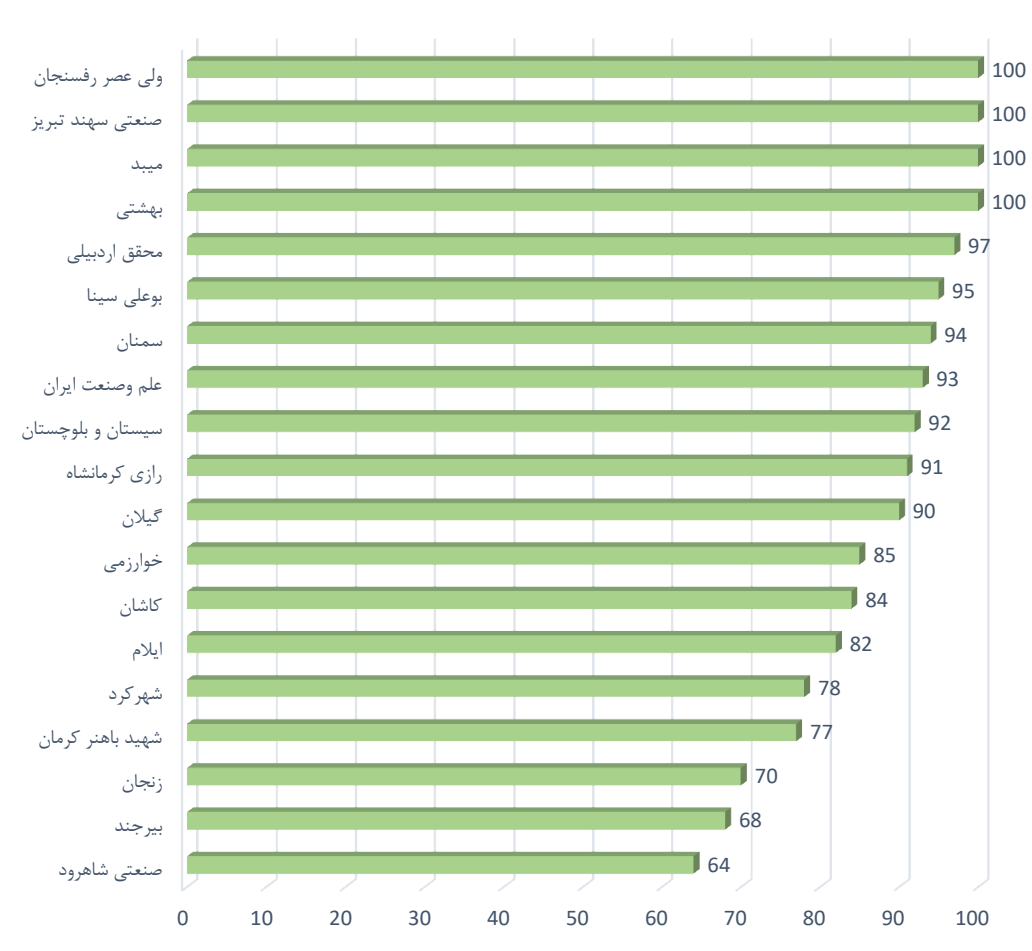
میانگین درصد اشتغال دانشگاه‌ها در مقطع تحصیلی کارشناسی

میانگین درصد اشتغال دانشگاهها در مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد

میانگین درصد اشتغال دانشگاه‌ها در مقطع دکتری

جمع بندی

ایجاد یک نظام اطلاع رسانی مناسب در خصوص وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی و آگاه بخشی به ذی نفعان در رابطه با چگونگی وضعیت اشتغال هریک از رشته های دانشگاهی می تواند نقش بسزایی در سیاست گذاری های آموزشی، هدایت دانشجویان به سمت رشته های مورد نیاز بازار کار و کاهش نرخ بیکاری فارغ التحصیلان داشته باشد. اهم اقداماتی که می تواند در راستای دستیابی به این اهداف مورد توجه قرار گیرند عبارتند از:

۱- پیمایش مستمر و نظام مند اشتغال فارغ التحصیلان

ایجاد یک نظام مناسب و مستمر در دانشگاه های کشور به منظور پیمایش اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی و ارزیابی نتایج حاصل از بازه های زمانی می تواند در شناسایی وضعیت اشتغال رشته های دانشگاهی و کاهش نرخ بیکاران فارغ التحصیلان موثر باشد.

۲- ساماندهی و توسعه دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها

ساماندهی این دوره ها می تواند در ارتقاء، توانمندی های مهارت شغلی و حرفه ای دانشجویان و فارغ التحصیلان به عنوان یک نیروی ماهر و مورد نیاز بازار کار نقش تاثیر گذار داشته باشد. مناسب است دانشگاه ها سهم آموزش های مهارتی را در برنامه درسی به عنوان دروس اختیاری افزایش دهند.

۳- فعال سازی ساختار های مشاور شغلی و کاریابی در دانشگاه ها

شرایط متغیر و پیچیده بازار کار و کمبود اطلاعات مستند، ایجاب می نماید که دانشگاه ها در این حوزه فعال شده و راهنمایی های لازم را به دانشجویان ارائه نمایند. شناسایی و مستند سازی تجارب موجود دانشگاه ها و همچنین تدوین تجارب موفق دانشگاه ها می تواند به سایر دانشگاه ها در ایجاد و فعال نمودن ساختار های مشاور شغلی و کاریابی کمک نمایند.

۴- برقراری ارتباط مستمر و مستقیم با فارغ التحصیلان

ایجاد و تقویت ساختار هایی مانند انجمن فارغ التحصیلان و ارتباط مستمر و مستقیم با آن ها می تواند علاوه بر رصد وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان به رفع نیازهای مهارتی آن ها در راستای دستیابی به شغل مناسب کمک نماید. همچنین می توان از شبکه فارغ التحصیلان هر دانشگاه جهت بهبود همکاری های دانشگاه با جامعه نیز بهره مند گردید.

۵- نظام صلاحیت حرفه ای

چارچوب صلاحیت حرفه ای، ابزاری است جهت طبقه بندی، توصیف و توسعه صلاحیت ها که به استاندارد سازی صلاحیت ها و ارزیابی نتایج کمک می کند. به منظور تحقق نظام صلاحیت حرفه ای می بایست اقدامات، سازوکارها و تعاملات بین نهادی که منجر به ایجاد توسعه و به رسمیت شناختن یک صلاحیت می شود، ساماندهی گردد. مناسب است روش های همکاری با ساختارهای موجود برای هم افزایی و هماهنگی بین فعالیتهای دانشگاهها و الزامات حرفه ای مورد نیاز تدوین گردد. همچنین اجرای طرح های مشترک با سازمان های موجود در حوزه صلاحیت حرفه ای می تواند به هدفمند شدن آموزش های دانشگاهی و افزایش توان مهارتی دانشجویان کمک نماید.

۶- بهبود محتوای آموزشی برنامه درسی

بهبود محتوای آموزشی برنامه های درسی از لحاظ مهارتی و همچنین اجرای دقیق و کامل بخش های عملی و کارگاهی و آزمایشگاهی حائز اهمیت جدی بوده و مناسب است اقدامات گسترده و دقیقی در این حوزه صورت گیرد. اخذ نظرات و پیشنهادات فارغ التحصیلان و بهبود مستمر و مناسب آموزش ها و فعالیت های فوق برنامه دانشگاه، نیز بسیار حائز اهمیت خواهد بود.